

EVIDENCA NALEZLJIVIH BOLEZNI (NIJZ 48)

Kontaktne podatki

Nacionalni inštitut za javno zdravje
Zaloška ulica 29 (nova stavba), 1000 Ljubljana, Slovenija
NIJZ Podatkovni portal: podatkovni.portal@nijz.si

Pravna podlaga za zbiranje podatkov:

- Zakon o zbirkah podatkov s področja zdravstvenega varstva (Uradni list RS, št. 65/00, 47/15, 31/18, 152/20 – ZZUOP, 175/20 – ZIUOPDVE, 203/20 – ZIUPOP DVE, 112/21 – ZNUPZ, 196/21 – ZDOsk, 206/21 – ZDUPŠOP, 141/22 – ZNUNBZ in 18/23 – ZDU-1O), oznaka NIJZ 48;
- Zakon o nalezljivih boleznih (Uradni list RS, št. 33/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/20 – ZIUZEOP, 142/20, 175/20 – ZIUOPDVE, 15/21 – ZDUOP, 82/21, 178/21 – odl. US in 125/22);
- Pravilnik o prijavi nalezljivih boleznih in posebnih ukrepih za njihovo preprečevanje in obvladovanje, Uradni list RS št. 16/1999;
- Zakon o državni statistiki ZDSt (Uradni list RS, št. 45/95 in 9/2001), Uredba (ES) št. 1338/2008 Evropskega parlamenta in sveta z dne 16. decembra 2008 o statističnih podatkih Skupnosti v zvezi z javnim zdravjem ter zdravjem in varnostjo pri delu.

Namen zbirke podatkov

Zagotovitev ustreznih podatkov, informacij, analiz in ocen za preprečevanje in obvladovanje okužb z nalezljivimi boleznimi ter sodelovanje pri pripravi politike, strategije, strokovnih priporočil ter aktivnostih preprečevanja in obvladovanja teh boleznih in okužb.

Kratek opis zbirke podatkov

Nalezljive bolezni pri nas niso več med najpogostejšimi vzroki za prezgodnjo umrljivost. Zaradi epidemijskega pojavljanja in težkega poteka nekaterih nalezljivih boleznih pa je njihovo preprečevanje in obvladovanje v vseh razvitih državah ena najpomembnejših preventivnih dejavnosti.

V Republiki Sloveniji je področje spremljanja, nadzora in preprečevanja nalezljivih boleznih urejeno z Zakonom o nalezljivih boleznih (ZNB) in Pravilnikom o prijavi nalezljivih boleznih ter posebnih ukrepih za njihovo preprečevanje in obvladovanje. Oba dokumenta predpisujeta bolezni, ki jih je potrebno prijavljati, in način prijavljanja. Gre za nalezljive bolezni, pri katerih obstaja nevarnost širjenja in zahtevajo naglo ukrepanje, da se zmanjša obolevnost nalezljive bolezni proti katerim cepimo, in nalezljive bolezni, ki povzročajo precejšnje breme družbi.

Vsi javno zdravstveni zavodi, vključno z laboratoriji ter druge pravne in fizične osebe v zdravstveni dejavnosti so v skladu z ZNB dolžni prijavljati nalezljive bolezni. Nalezljive bolezni prijavljajo na Obr 8,163 DZS. Prijave nalezljivih boleznih sistematično zbirajo območne enote NIJZ, ki jih s pomočjo nacionalnega računalniškega programa Survival vnesejo v zbirko podatkov. Center za nalezljive bolezni na NIJZ zbira podatke za vso Slovenijo. Podatki se analizirajo, evalvirajo, pripravljajo se mesečna poročila in letno poročilo o gibanju nalezljivih boleznih in njihovih epidemioloških značilnostih. Nekateri bolezni se poleg sistematičnega spremljanja dodatno spremljajo tudi z laboratorijsko podprtimi občutljivimi sistemi, ki omogočajo pridobitev dodatnih informacij, potrebnih za oblikovanje programov za obvladovanje nalezljivih boleznih in za vrednotenje njihove učinkovitosti. Podatki o okužbi z virusom HIV oz. aidsu in drugih spolno prenosljivih okužbah se zbirajo ločeno od ostalih nalezljivih boleznih, z drugačnim naborom podatkov.

Kljub zakonski obveznosti je prijavljenih le del nalezljivih boleznih. Oceniti, kolikšen delež nalezljivih boleznih ostane neprijavljen, je težko in je v veliki meri odvisno tudi od diagnoze. Oceno dejanske epidemiološke situacije bi lahko dobili iz raziskav bremena okužb za posamezne nalezljive bolezni. Prijava nalezljivih boleznih je verjetno sorazmerno dobra za bolezni iz prve skupine Pravilnika o prijavi,

ki zajema gnojne meningitise, ošpice itd., nadalje resnejše bolezni s hujšim potekom, redke bolezni in bolezni, ki jih spremljamo aktivno.

Pri prijavi okužbe s SARS-CoV-2 smo v času epidemije prilagodili zbiranje in poročanje podatkov na NIJZ. V skladu z metodologijo spremljanja okužb s SARS-CoV-2 zajemamo vse primere potrjene z mikrobiološko preiskavo. Na podlagi teh prijav se po potrebi opravi še epidemiološko anketiranje. Število prijavljenih primerov okužb s SARS-CoV-2 podcenjuje število resničnih okužb. Spreminjanje števila ni odvisno le od spreminjanja števila novih okužb, ampak tudi od spreminjanja priporočil za testiranje in prakse testiranja.

Kratka zgodovina zbirke podatkov

Od leta 1990 se prijave nalezljivih bolezni zbirajo s pomočjo nacionalnega računalniškega programa Survival. Od leta 2020 se prijave okužbe s SARS-CoV-2 zbirajo z avtomatskim zajemom vseh mikrobioloških potrjenih primerov preko Centralnega registra podatkov o pacientih (CRPP).

Poročevalci, njihove obveznosti, zaščita podatkov

Podatke so dolžni posredovati vsi javno zdravstveni zavodi (JZZ) ter druge pravne in fizične osebe v zdravstveni dejavnosti, ne glede na koncesijo.

Metodološke osnove raziskovanja

Ciljna populacija: vsi prebivalci s stalnim ali začasnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, za katero je po Zakonu o nalezljivih boleznih obvezna prijava.

Enota poročanja: zdravnik, po postavljeni diagnozi nalezljive bolezni (pri nekaterih nalezljivih boleznih pa že ob sumu), za katero je po Zakonu o nalezljivih boleznih obvezna prijava.

Enota opazovanja: prijava nalezljive bolezni/okužbe (po Zakonu o nalezljivih boleznih).

Referenčno obdobje: koledarsko leto (vključuje vse prijave nalezljivih bolezni z datumom obolenja/izvida med 1.1. in 31.12.).

Definicije

- Mednarodna klasifikacija bolezni in sorodnih zdravstvenih problemov za statistične namene (MKB). Dostopno na: <https://nijz.si/podatki/klasifikacije-in-sifranti/mkb-10-am-verzija-11/>.
- Opora pri prijavi nalezljivih bolezni so: Definicije prijavljivih nalezljivih bolezni za namene epidemiološkega spremljanja. Dostopno na: <http://www.nijz.si/definicije-prijavljivih-nalezljivih-bolezni-za-namene-epidemioloskega-spremljanja>.